

ВІДГУК ОПОНЕНТА

кандидата мистецтвознавства, доцент

ЗІНЕНКО Тетяни Миколаївни

на дисертацію ХУАН Сіна

«СТАНКОВИЙ ЖИВОПИС КИТАЮ: СТИЛЬОВІ І ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ-ХХІ СТ.)»

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(галузь знань 02 – Культура і мистецтво)

Ступінь актуальності обраної теми зумовлено важливістю вивчення стильових і жанрових особливостей станкового живопису Китаю в контексті соціокультурних та політичних змін кінця ХХ – початку ХХІ століття. Це час глобальних трансформацій у мистецтві Китаю, що спричинило суттєві зміни в жанровій структурі та стильових пошуках митців, що намагалися віднаходити нові виражальні засоби, співзвучні стилістиці художніх течій і напрямків модернізму та постмодернізму. Відповідно, станковий живопис у Китаї зазнав змін у своїй жанровій і стильовій формі, інтегруючи нові техніки, концептуальні підходи і візуальні рішення. Особливу актуальність становить вивчення адаптації станкового живопису до соціального та політичного тла в умовах переходу від тоталітарних режимів до демократичних змін, а також під впливом глобалізації, комерціалізації та цифрових технологій.

Дослідження стильових і жанрових особливостей станкового живопису другої половини ХХ–ХХІ ст. дозволить не лише краще зрозуміти еволюцію художньої мови, але й прослідкувати процеси взаємодії традицій та інновацій, а також визначити тенденції розвитку сучасного мистецтва. Ця тема є актуальною для визначення художніх пріоритетів сучасних митців Китаю, а також засобів виразності в образотворчому мистецтві в умовах культурного та технічного прогресу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, рекомендації та висновки дисертації спираються на самостійні дослідження автора, що включають аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури із

зазначеної проблематики. Викладені в дисертаційній роботі основні положення є достатньо обґрунтованими. Вони базуються на фундаментальних положеннях сучасної науки, результатах дослідження вчених-мистецтвознавців.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується апробацією результатів дослідження, викладом обґрунтуванням основних теоретичних положень у публікаціях у фахових виданнях.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів. Дисертація ХУАН Сіна містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, список ілюстрацій та альбом ілюстрацій, список публікацій. Висновки до кожного розділу дисертації є науково обґрунтованими, а їхній зміст підтверджується наявним аналітичним та візуальним матеріалом. Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають ключові положення дисертаційної роботи. За структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація ХУАН Сіна відповідає вимогам, які пред'являються до оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт даного рівня. Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертації були оприлюднені в 4 наукових публікаціях: всі вони – у фахових виданнях, що включені до переліку МОН України, (із співавтором) – 1; публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації 6 – у збірниках матеріалів і тез наукових конференцій. ХУАН Сін має 9 одноосібних публікацій.

Практичне значення результатів дослідження полягає у перспективі застосування матеріалу дисертаційного дослідження у навчальному процесі: на лекційних заняттях по мистецтвознавству та станковому живопису, для

створення навчально-методичних програм і посібників. Результати дослідження як науково-методологічна основа може слугувати при складанні навчальних посібників для поглибленого вивчення мистецтва Китаю, а також джерелом у дослідницькій діяльності теоретиків і практиків сучасного мистецтва.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. За своєю структурою дисертація на тему «Станковий живопис Китаю: стильові і жанрові особливості (друга половина ХХ-ХХІ ст.)» укладається у чітку послідовну форму, де у початкових розділах аналізується джерельна база, зроблено детальний огляд робіт художників, та висвітлено китайський станковий живопис а в заключній частині роботи подано становлення стилістичних традицій станкового живопису та їх трансформація в мистецтві Китаю, починаючи з другої половини ХХ-ХХІ ст.

Дисертація Хуан Сіна складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел (168 позицій), додатків, списку публікацій та апробацій результатів дослідження. Обсяг основного тексту складає 146 сторінок (загальний обсяг роботи 226 с.). Додатки включають: список і альбом ілюстрацій (103 позиції).

У *Вступі* дисертант розкриває загальну характеристику роботи, формулює мету дослідження, об'єкт і предмет дослідження, окреслює наукові і прикладні задачі. Автор дисертації звертає увагу на те, що стан дослідження поставлених у роботі проблем робить її актуальною, своєчасною та важливою для сучасного мистецтвознавства.

У *першому розділі* «Стан дослідження станкового живопису Китаю» надано аналіз наукової літератури по темі дисертації, розглянуто джерельну базу та методи дослідження. Для вирішення поставлених задач залучено наукові загальнотеоретичні праці: по історії мистецтва Китаю; філософсько-естетичним проблемам китайського живопису; особливостям розвитку станкового живопису Китаю.

Тематика дисертаційної роботи зумовила використання методики дослідження, яка ґрунтується на поєднанні сучасних методів (семіотичного аналізу) із загальнонауковими методами (теоретичними та емпіричними) та спеціальними методами мистецтвознавчого аналізу (художньо-історичного, історико-порівняльного, структурного аналізу, формально-стилістичного аналізу). Застосування комплексного підходу до використання методів дослідження сприяло всебічному вивченню стилістичних традицій станкового живопису в Китаї та їх трансформації.

У другому розділі *«Стильова еволюція станкового живопису Китаю»* окреслено, що виникнення у другій половині ХХ століття в станковому живописі розмаїтих течій стало наслідком на політичні події, які відбувалися у країні. Головною метою «мистецтва шрамів» була, більшою мірою, критика Культурної революції. Поява «сільського реалізму» повернула станкову картину до реального життя, а роботам стало притаманне: життєвість, емоційність, глибина. Визначним явищем в китайському олійному живописі став «неореалізм», який впливав на творчість митців, навіть, в період постмодернізму. Така тенденція демонструє, що незважаючи на історичний період розвитку країни, у китайському образотворчому мистецтві домінуюча роль належить реалістичному напрямку.

Простежено, що з 1979 року олійний живопис Китаю почав позбавлятися обов'язкового методу «соціалістичного реалізму», а художники, звільнившись від політичного тиску, розпочали пошук нових шляхів інтеграції європейського живопису в станкову картину. Станковий живопис став наповнюватися новою тематикою. Вплив політичних і соціальних подій ХХІ століття, включно з екологічними кризами, соціальними рухами та пандемією, відображаються в тематичних і стильових рішеннях митців, які прагнуть показати «обличчя епохи» через символічні образи, поєднання локальних традицій. Визначено, що художні рухи ХХІ століття, такі як постмодернізм, абстракціонізм та концептуалізм, стали визначними факторами розвитку олійного живопису в Китаї. Ці напрями сприяли поширенню експериментів із

формою, кольором, текстурою та засобами вираженості, які поєднують традиційні елементи з інноваційними підходами.

У третьому розділі «Жанрові і тематичні особливості сучасного станкового живопису Китаю» проаналізовані жанрові особливості олійного живопису Китаю, що дозволило окреслити ключові тенденції та зміни, які відбулися в сучасному мистецтві. Основну увагу приділено трансформаціям змістовного та формально-зображального характеру. Показано, що жанрова різноманітність сучасного китайського живопису демонструє поєднання традиційних мотивів із сучасними естетичними підходами, що стало відображенням глибоких соціокультурних змін, які відбуваються в Китаї. Традиційні жанри, такі як пейзаж, портрет та натюрморт, жанровий живопис, набули нових змістовних акцентів завдяки впливу глобальних художніх течій. Ці зміни стосуються як тематичних аспектів, що відображають актуальні суспільні проблеми та особливості переживання художників, так і новаторських формально-зображальних прийомів, що підкреслюють інноваційність китайського станкового мистецтва.

Результати дослідження акумульовано *в загальних висновках*. Отже структура дисертації відображає мету й завдання дослідження. Дисертація оформлена згідно вимог МОН України до кваліфікаційних праць такого рівня.

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертації, слід звернути увагу на окремі **дискусійні моменти, зауваження та пропозиції:**

1. У першому розділі спостерігається деякі розбіжності у термінологічних визначеннях, а сентенція про те, що «олійний живопис, як форма мистецького вираження, з'явився в Китаї досить пізно..» (С. 18), звучить досить дискусійно.

2. Не зовсім зрозумілим є твердження про те, що у роботі «розроблена система актуальних методів дослідження ґрунтується на асиміляції загальнотеоретичних методів наукового пізнання, які включають в себе теоретичні та емпіричні, з спеціальними методами мистецтвознавчого аналізу» (С.39).

3. Варто було б більш чітко зазначити трансформацію поглядів китайських, західних та українських мистецтвознавців, які досліджували тему як сучасники, так і у ретроспекції. Варто було б зробити також порівняльний аналіз і причини зміни цих поглядів.

4. У роботі трапляються деякі стилістичні та орфографічні помилки.

Висловленні зауваження і побажання жодним чином не применшують загальне позитивне враження від роботи, не принижують наукового та практичного рівня отриманих результатів та мають рекомендаційний характер. Ґрунтовність мистецтвознавчого аналізу конкретних творів, їхні атрибутування та типологізація відповідають вимогам до дисертаційної роботи а логіка планування та викладу матеріалу. відзначається глибиною вивчення автором матеріалу як художнього, так і документального.

Дисертаційна робота ХУАН Сіна є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плаґіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Отримані ХУАН Сін результати є досить достовірними й переконливими, вони відзначаються науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю. Поставлена мета дослідження досягнута, визначені завдання виконані. Робота характеризується наявністю чітких логічних зв'язків і високим ступенем обґрунтованості наукових висновків.

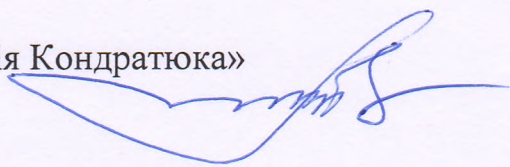
Отже, поставлене в дисертаційній роботі наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України. В цілому, за своїм рівнем, теоретичною та практичною цінністю, науковою новизною, змістом та оформленням дисертація «**Станковий живопис Китаю: стильові і жанрові особливості (друга половина ХХ–ХХІ ст.)**» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України, від 12 січня 2022 р. № 44, «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України, від 19 травня 2023 р. № 502, а здобувач **ХУАН Сін** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

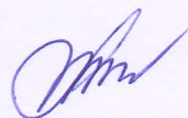
Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗІНЕНКО Тетяна Миколаївна

Проректор з наукової роботи
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

СТЕПОВА Олена Валеріївна